

Läget på fågelskären i Mälaren

Text: Per Hedenbo

Varje år sedan 2005 har Mälarens fågelskärs inventerats inom den regionala miljöövervakningen. Det är de fyra berörda länsstyrelserna, vissa år i samverkan med vatten- och värdförbundet, som efter förebild från Väneren låtit ett antal båtlag söka igenom sjön och räkna häckande sjöfågel på fågelskärs.

Resultaten från 2012 publicerades i höstas i en rapport skriven av fältprojektledaren Thomas Pettersson. Hur är då läget för fåglarna på skären?

Sammanlagt räknade båtlagen i fjol 6.254 fåglar av 32 arter. Dominerande arter var gråtrut (1601 st), fisktärna (1332), skrattnås (1011) och fiskmås (854). Bland andfågla var det mest av gräsand (315) och vigg (272). Antalen avser hela sjön.

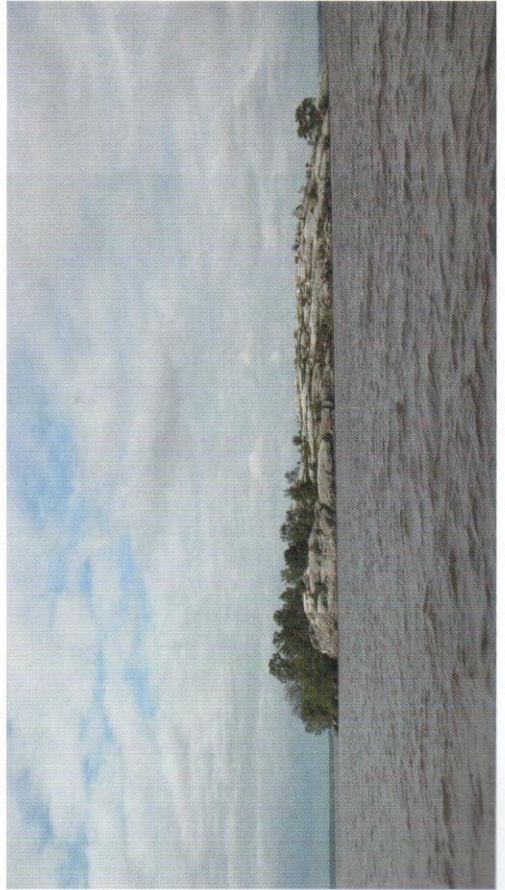
Ser man till Västmanlands län är rangordningen ungefär densamma förutom att skrattnåsen är väldigt fåtalig på fågelskären numera, endast 17 häckande individer noterades 2012. Skrattnåsen har förstås andra häckningsplatser med större antal än fågelskären, men det är ändå en påtaglig förändring som skett.

471 häckande gråtrutar noterades 2012

på lokaler helt eller delvis i Västmanlands län, vilket är nära genomsnittet för perioden 2005-2012. I början av perioden var gråturtarna färre, efter omfattande dödlighet i den sk fågeldöden de föregående åren. Detta var också en av orsakerna till att övervakningen kom igång. Efter en tydlig återhämtning för gråtuten har en tendens nedåt åter märkts de senaste åren, dock utan att döda fåglar påträffats i någon nämnvärd utsträckning.

Fågelskärsinventeringen bedrivs i huvudsak utan landstigning på skären. Istället räknas fåglarna genom att inledningsvis spana av skären och vattnet runt det på avstånd. Då räknas fåglar som ligger på vattnet och man gör även den första observation av fåglarna uppe på skären. Därefter skräms måsfågla i kolonin upp

FOTO: MARKUS REHNBERG

Stora Skorven är fågelskärsområde och ett av de fågelskärs som inventeras i Västmanlands län.

Gråtrut är gaste arten på fågelskären i Mälaren.

FOTO: THOMAS PETERSSON

kortvarigt genom att båtlaget kör in mot skäret och imiterar flygande havsörn (flaxar med armarna). Fågla räknas sedan medan de är i luften. Är det svårt att göra en bra räkning av antalet fåglar i luften direkt på plats tas ett foto för kontrollräkning av de olika arterna i efterhand.

Som komplement till denna metod görs dock årligen landstigning på ett fjugoal lokaler av de totalt cirka 250 som inventeras. Urvalet för landstigning varierar mellan åren. I dessa fall räknas bon med ägg/ungar och eventuell förekomst av sjuka eller döda fåglar.

En art som varit särskilt i fokus de senaste åren är fisktärna, som är upptagen som särskilt skyddsvärd i EU:s fågeldirektiv. Fisktärnan minskade under perioden 2005-2008 i antal i Mälaren, medan den ökade i t ex Väneren.

Därför har inventeringen genom landstigningarna samlat in data om fisktärnans reproduktion i Mälaren sedan 2009. Kullstorleken har under denna period varit relativt konstant, i medeltal har 2,5-2,6 ägg/ungar per bo noterats. I BWP anges värden mellan 2,55 och 2,94 på kullstorleken, så värdet från Mälaren är inte uppseendeväckande lågt.

Sedan övervakningen började specialstudera fisktärnan har utvecklingen varit bättre än

innan, men antalet 2012 (1.332 st) var fortfarande långt under 2005 års nivå (1.799 st). I Västmanlands län noterades 336 häckande individer 2012. Högsta noterade antal sedan starten är 451, år 2006. Notabelt är också att antalet lokaler med fisktärna i länet har minskat från 15 st 2005 till 9 st 2012.

Storskarven är ju en omdiskuterad fågel och för att ha bra data om förekomsten i Mälaren har länsstyrelserna låtit göra en särskild skarvinventering årligen 2004-2011. Resultatet från den visar att skarvpopulationen tycks ha passerat sin kulmen för 6-7 år sedan. Det hittills högsta antalet aktiva bon i Västmanlands län noterades redan 2005, 495 st. Högsta antal för hela Mälaren noterades 2007 (2.476 aktiva bon). 2012 gjordes ingen separat skarvinventering men 350 aktiva bon fördelade på fem kolonier rapporterades från Västmanlands län, vilket dock kan vara en viss underskattning. Vid skarvinventeringen 2011 noterades 335 aktiva bon.

Den som vill veta mer om resultatet från fågelskärsövervakningen kan hitta både rapporten från 2012 (rapportnummer 2012:10) och äldre sådana på Länsstyrelsens hemsida www.lansstyrelsen.se/vastmanland. ■